

2014-01-27

VÄN § 2

Dnr 2013.081.720

Djur i äldreomsorgen – yttrande över motion

Ärendebeskrivning

Den 27 februari 2013 inkom till kommunfullmäktige (KF) en motion om djur i äldreomsorgen med följande förslag:

1. Kommunen får i uppdrag att ta fram underlag och genomföra utbildningsinsatser som möjliggör införande av djur i äldreomsorgen
2. Hemtjänsten skall kunna erbjuda vårdbehövande att få hjälp med sina sällskapsdjur.
3. Kommunen planerar för att det ska finnas en möjlighet att välja ett särskilt boende där djur är tillåtna.

Motionen besvarades av vård- och äldreomsorgsnämnden den 18 juni 2013. Kommunstyrelsens arbetsutskott återremitterade ärendet till vård- och äldreomsorgsnämnden den 6 november 2013 för en fördjupad utredning i enlighet med motionärens intentioner avseende punkt 1 och 3.

Punkt 1 – Införande av djur i äldreomsorgen

Motionen anger att "djur kan finnas med i både vård och omsorg och spela en viktig roll" med motiveringen att

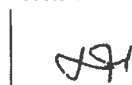
- djur gör det lättare att hantera vardagens stress,
- djur gör det lättare att hantera särskilda påfrestningar av psykiskt, social, fysisk och medicinsk art,
- samhället kan tjäna mycket pengar på att använda djur i vården samt att
- trivseln ökar för både boende och personal

Vård- och omsorgsförvaltningen tolkar motionärens intentioner som att kommunen ska införa arbete med djur som metod inom äldreomsorgen i syfte att öka livskvaliteten för de äldre och minska kostnaderna. De föreslagna utbildningsinsatser syftar då till att möjliggöra denna metod.

Frågeställningar

- Vilka effekter önskas uppnå med införandet av djur som metod inom vård- och äldreomsorgen?
- Vilka typer av insatser med djur kan vara rimliga inom förvaltningen?
- Vilka risker medför införandet?
- Vilka kostnader beräknas införandet till?

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2014-01-27

VÄN § 2

Dnr 2013.081.720

Effekter

De förväntade effekterna av införandet av djur som metod är ökade känslor av värde, social tillhörighet och livskvalitet, ökad aktivitetsnivå, minskad känslor av ensamhet, oro och ångest, ökad aptit och minskad användning av psykofarmaka och kosttillskott.

Insatser

För att uppnå de önskade effekterna genom införandet av djur som metod inom äldreomsorgen, bedömer Vård- och äldreomsorgsförvaltningen att vårdhund och akvarium är rimliga alternativ samt tekniska substitut som robotkatter och liknande, som kan ge vissa av de önskade effekterna på samma sätt som levande djur (www.mdh.se/hvv/2.441/unik-robotkatt-okar-livskvaliteten-hos-personer-med-demens-1.35302?l=sv_SE).

Risker

Patientsäkerhet är av högsta vikt vid införandet av nya metoder. Dokumenterade risker med djur på äldreboenden är att fallrisken ökar, men då hundföraren ständigt är med hunden torde denna risk kunna minimeras men inte elimineras. Andra risker som allergier och smittspridning behöver beaktas, i synnerhet då multiresistenta bakterier (MRSA) ökar i omlopp och kan spridas via djur. Det pågår framtagande av rekommendationer för hur verksamhet med vårdhund kan införas med god kvalitet och hög patientsäkerhet. Detta sker i samverkan mellan Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Astma och Allergiförbundet, Smittskyddsinstitutet, Jordbruksverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenska Läkarsällskapet, Vårdhundskolan, Kommunal, Veterinärförbundet med flera.

Kostnad

Kostnaden för en vårdhund i kommunens regi uppgår till 100 000 kr/hund initialt och därefter 400-500 000 kr/år per hund. Kostnader för införande av akvarium på samtliga äldreboenden uppgår till ca 1 000 kr/akvarium/mån, vilket innebär en kostnad om 300 000 kr/år för hela äldreomsorgen. Därtill kommer kostnader för personalutbildning.

Punkt 3 – Särskilt boende där djur är tillåtna

Motionärerna framför "att skilja en äldre människa som fått plats i ett särskilt boende från ett älskat husdjur borde aldrig ske eftersom sorgen över den förlusten har negativ effekt på hälsan" och yrkar i motionen "att det ska finnas en möjlighet att välja ett särskilt boende där djur är tillåtet".

I Alingsås kommun finns denna möjlighet redan idag enligt "Handlingsplan angående Djur på äldreboende i Alingsås kommun" från 2006. Av handlingsplanen framgår att djur är tillåtna vid kommunens särskilda boenden. Den äldre kan söka tillstånd att ta med sitt djur och att detta beviljas under

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2014-01-27

VÅN § 2

Dnr 2013.081.720

förutsättning att ägaren har det fullständiga ansvaret och att skötseln av djuret skall vara säkrat, vilket innebär inköp av mat, rastning, veterinärbesök, rengöring av till exempel kattlåda samt städning/renhållning.

Då ärendet återremitterades för vidare utredning, omtolkar vi motionärernas intentioner från att det inte bara ska vara tillåtet, till att det ska finnas ett särskilt boende på vilket de boende har *rätt* att ha husdjur och där de också får hjälp med omvårdnad och skötsel av djuret.

Frågeställningar

- Vilka typer av insatser krävs för att kunna erbjuda rätt till husdjurhållning inom ett särskilt boende?
- Vilka risker finns?
- Vilka kostnader beräknas införandet till?

Insatser

Om ett särskilt boende ska vikas för boende med husdjur kommer detta att ta tid, och behöver fasas in under flera år. Kommunens särskilda boenden är idag indelade i tre typer, demensboenden, boenden för fysiskt funktionsnedsatta samt serviceboenden. Endast på Bjärkegården erbjuds samtliga typer av boende inom äldregården och med dagens utformning skulle det innebära begränsningar för någon grupp. De olika avdelningstyperna kräver sannolikt lite olika insatser från personalen. En demensavdelning med husdjurshållning kräver vissa insatser, medan en avdelning för fysiskt funktionsnedsatta kräver en annan typ av insatser. Gemensamt är att det krävs en hög kunskapsnivå hos personalen om djurskötsel och om hur djur kan användas i ett funktionsbevarande syfte.

Idag går trenden mot större avdelningar med fler lägenheter för att uppnå en effektiv bemanning. Om en speciell avdelning eller ett helt boende för äldre med husdjur ska införas, bedömer vi att bemanningen behöver öka för att möta den ökade arbetsmängden och för att minimera riskerna, såväl dagtid som nattetid.

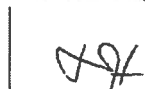
Risker

Införandet kan medföra minskad patientsäkerhet då de boendes djur kan bedömas vara olämpliga i förhållande till andra djur och/eller andra människor, t.ex. genom att skapa en orolig stämning och vålla kroppsskada, att fallrisken ökar, att boende och personal med allergi tvingas flytta/omplaceras, ökad risk för sjukdomsutbrott för boende och personal med disposition för allergi, att det råder en bristande kompetens hos personalen att hantera de olika djuren samt ökad risk för smittspridning av sjukdomar som överförs via djur (<http://dSPACE.mah.se/bitstream/handle/2043/11673/examensarbete%20om%20djur%20bland%20E4ldre%20klar.pdf?sequence=2>).

Kostnad

Ökade kostnader uppstår vid den ökade bemanningen som krävs. Om ett äldreboende med tre avdelningar görs om till ett "djurboende" och 25% av de boende har husdjur utgör det ca 10 djur. Med en genomsnittlig skötseltid om 30 min/djur/dag som personal behöver hjälpa till med, uppgår kostnaden för de 10

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2014-01-27

VÄN § 2

Dnr 2013.081.720

djuren till ca 450 000 kr/år. Därtill kommer ev. kostnader för djurhållningen och utbildning av personal.

Förvaltningens yttrande

Forskning visar på ökad livskvalitet för många äldre när de umgås med djur. Att använda djur som metod är dock kostsamt och de ekonomiska vinsterna torde bli marginella. Om djur ska användas metodiskt inom äldreomsorgen i Alingsås kommun bör det ske under mycket reglerade former som vårdhund eller akvarium, för att minimera risker som smittspridning, fall och orosspridning. Några av de förväntade positiva effekterna kan uppnås även med andra, mer patientsäkra metoder utan levande djur. (För vidare läsning: www.vardhundskolan.se/vetenskapliga-fakta.)

Kostnaden för införandet av vårdhund och införande av ett helt äldreboende där de boende har rätt till husdjur är ungefär densamma, 400-500 000 kr/år. Förvaltningen bedömer inte att denna kostnadsökning ryms inom befintlig ekonomisk ram.

Enligt socialtjänstlagen ska kommunerna tillse att de äldre har en skälig levnadsnivå. Domar som gäller skötsel av husdjur visar att skötsel av djur inte omfattas av begreppet. Om enskilda vårdtagares djur ska skötas om inom äldreomsorgen behöver Vård- och äldreomsorgsnämnden ges ett utökat uppdrag från kommunfullmäktige för att möjliggöra hjälpen med de äldre invånarnas skötsel av sina husdjur på äldreboenden.

Arbetsutskottet har behandlat ärendet den 13 januari § 6.

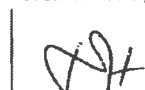
Vård- och äldreomsorgsnämndens beslut

Vård- och äldreomsorgsnämnden är positiva till att använda djur som metod i verksamheten under förutsättning att ekonomiska medel för detta tillskjuts.

Vård- och äldreomsorgsnämnden anser inte att Alingsås kommun ska erbjuda ett särskilt boende där boende har rätt att ha husdjur och få dem omsköta, då det inte bedöms rymmas inom socialtjänstlagens uppdrag om skälig levnadsnivå. Vidare bedöms risker och kostnader för höga. Det är redan idag tillåtet att ha med sitt husdjur på samtliga boenden i kommunen.

Exp. KS

Justerandes sign

Justerandes sign

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

